

VUOROVAIKUTUS JA KOHTAAMINEN

muistisairaan kanssa

Ikääntymisen vaikutukset vuorovaikutukseen

Kuulon tai näön heikkeneminen vaikeuttaa vuorovaikutusta:

- On vaikea seurata keskustelua.
- On vaikea nähdä kumppanin ilmeitä ja eleitä.
- Joutuu jatkuvasti pyytämään, että kumppani toistaa sanomansa.
- On vaikea saada selvää sanoista, jotka kuulostavat melkein samalta (esimerkiksi Sari ja Kari).
- Väsyä keskustelun seurauksena.
- Toiset valittavat, että kuuntelee radiota tai televisiota liian kovalla äänellä.

Hoitajalle

Keskittymistä auttavat seuraavat toimenpiteet:

- ▶ Minimoi taustahäly: hiljennä radio ja televisio, sulje ovi ja ikkuna.
- ▶ Huolehdi hyvästä valaistuksesta.
- ▶ Kiinnitä kumppanisi huomio, kun puhut hänelle.
- ▶ Huolehdi siitä, että kumppani näkee kasvosi. Asetu samalle tasolle, lähietäisyydelle.
- ▶ Puhu selkeästi, yksi asia kerrallaan.
- ▶ Huolehdi, että tarvittavat apuvälineet, kuten kuulolaite tai silmälasit, ovat käytössä.

Vuorovaikutustilanteissa muistisairauden edetessä

- Muistisairas voi unohtaa, mistä hän oli puhumassa.
- Oma-aloitteinen puhuminen vähenee.
- Sanaton viestintä korostuu: muistisairas kertoo äänenpainoillaan, katseellaan, kosketuksellaan, naurullaan, ilmeillään, eleillään ja toiminnallaan.
- Kun muistisairas elää mennessä, hetki on hänelle silloin totta.

Muutokset kielessä

- Sanojen löytäminen vaikeutuu.
- Muistisairas käyttää väärää sanoja tai tilanteeseen sopimattomia tai merkityksettömiä sanoja.
- Pitkälle edennyt muistisairaus vie kyvyn sanalliseen viestintään.

Hoitajan suhtautuminen vuorovaikutustilanteissa

- arvostaminen, kunnioittaminen ja tasavertainen kohtaaminen
- elämänhistorian tunteminen
- kiireettömyys
- aito kuunteleminen
- eläytyminen muistisairaan ihmisen maailmaan

Vinkkejä vuorovaikutustilanteeseen

- Odota ja anna aikaa.
- Yritä ymmärtää kumppanisi näkökulma.
- Mukauta oma ilmaisusi kumppanisi tarpeiden mukaan.
- Tarkkaile, miten kumppanisi ymmärtää ja haluaako hän jatkaa vuorovaikutusta.

Vinkkejä oman kielen mukauttamiseen

- Tartu muistisairaahan keskustelunaloitukseen.
- Vastaa rehellisesti suoriin kysymyksiin.
- Älä pakota ja kiirehdi.
- Käytä apukysymyksiä. (HUOM! ei "Miksi?")
- Käytä selkokieltä: tuttuja sanoja ja lyhyitä lauseita.
- Kerro yksi asia/ohje kerrallaan.
- Huumori!
- Sanaton viestintä korostuu: rauhallinen puhe ja äänensävy, kuunteleminen, katsekontakti, kosketus

HUOM! On tärkeää kiinnittää
huomio ihmisen vahvuuksiin ja
hyödyntää niitä.

Lievästi muistisairas ihminen pystyy yhä

- ▶ puhumaan oma-aloitteisesti ja kokonaisia lauseita
- ▶ puhumaan ymmärrettävästi, vaikka pieniä virheitä joskus tulee
- ▶ aloittamaan puheen seurassa ja osallistumaan keskusteluun
- ▶ osallistumaan ryhmätoimintaan ja keskusteluun, jos keskustelukumppaneita ei ole liikaa
- ▶ kertomaan asioistaan ja tapahtumista
- ▶ ymmärtämään tuttua, arkipäiväänsä liittyvää puhetta
- ▶ vastaamaan milloin, missä ja kuka -kysymyksiin sekä kyllä/ei -kysymyksiin
- ▶ lukemaan kirjoja ja lehtiä katsomaan televisiota ja kuuntelemaan radiota
- ▶ kirjoittamaan.

Keskivaikeasti muistisairas ihminen pystyy yhä

- ▶ puhumaan ymmärrettävästi käyttämällä lyhyitä lauseita ja tuttuja sanoja
- ▶ ymmärtämään tuttua, konkreettista ja toimintaan liittyvää puhetta
- ▶ lukemaan tai tunnistamaan kirjoitettuja sanoja
- ▶ viestimään tarpeitaan
- ▶ ilmaisemaan sanattomasti tunteitaan, kuten iloa, surua, rakkautta ja pelkoa
- ▶ nauttimaan kosketuksesta ja läheisyydestä
- ▶ aistimaan kumppaninsa eleet, ilmeet, liikkeet ja tunnetilat.

Vaikeasti muistisairas ihminen pystyy yhä

- ▶ ilmaisemaan tunteitaan, kuten iloa, surua, pelkoa tai ikävää
- ▶ ilmaisemaan perustarpeitaan, kuten nälkää, janoa tai väsymystä
- ▶ aistimaan toisen ihmisen lähellään
- ▶ nauttimaan vuorovaikutuksesta
- ▶ katsomaan läheistään silmiin
- ▶ tuntemaan kosketuksen ja läheisyyden
- ▶ aistimaan toisen ihmisen sanattoman ilmaisun
- ▶ haluamaan kontaktia toiseen ihmiseen.